J.J.A.M. SIMONS
Luxemburglaan 33
5625 NA EINDHOVEN
Tel./ Fax 040 - 2425539

DE GROTE EN HEILIGE NACHT

VAN HET

PASCHA

DE OPSTANDING VAN ONZE

HEER EN GOD EN VERLOSSER

JEZUS CHRISTUS

Воскр҃нїе твоѐ хр҃тѐ сп҃се,
а҆́гг҃ли поютъ на нб҃сѣ́хъ,
и҆ на́съ на землѝ сподо́би
чи́стимъ се́рдцемъ тебѐ сла́вити.

Uw Verrijzenis, o Christus, Verlosser,
bezingen de Engelen in de hemelen.
Sta ook òns toe, hier op aarde
met een zuiver hart U te verheerlijken.

INLEIDING

Er is wel enige inleiding wenselijk om deze dienst goed te kunnen volgen. We zouden ons misschien verwonderen over woorden en gebaren, die ons vreemd voorkomen, oud en niet meer van deze tijd. Als het ware in een plechtig mysteriespel vieren we het geheim van de Verlossing, Vrede en Verrijzenis, zoals dit gestalte heeft gekregen in het Grieks Byzantium, zo'n duizend jaar geleden.

Aan de Paasnachtdienst zijn eigenlijk al enkele 'bedrijven' voorafgegaan, namelijk de vieringen van Witte Donderdag en Goede Vrijdag, waarin op zeer plastische wijze de Laatste Avond van Jezus met zijn leerlingen, zijn dood en begrafenis werden uitgebeeld. Als herinnering daaraan ligt nu op het altaar de Lijkwade (Gr.: Epitafion, Sl: Plasjtsjanitsa), een op linnen geschilderde afbeelding van Jezus in het graf. Hierop wordt straks de Eucharistie gevierd. Tenslotte: *"Als wij eten van dit brood en drinken uit deze beker, verkondigen wij de dood des Heren, totdat Hij komt."*

De viering begint in een verduisterde kerk. Maar dan heft de priester de plechtige paaszang aan: *"O Christus, Verlosser, de engelen verkondigen uw Verrijzenis..."*, en langzaam verspreidt zich het licht vanaf de drie-armige Paaskaars van de priester over de hele kerk. Met het licht in onze handen gaan we in processie de kerk uit, de duisternis in: Christus, het Licht van de wereld, heeft de duisternis verdreven. Zelfs de dood heeft zijn macht verloren.

Voor de kerkdeur gekomen, beginnen we het grote Morgengebed van de Kerk, de METTEN, en onder het zingen van de paaszang trekken we naar binnen. De kerk is feestelijk verlicht nu: *"Christus is verrezen uit de dood. Door zijn Dood overwon Hij onze dood, en leven schonk Hij hen, die in het graf waren."*

Binnen gekomen, brengen we eerst onze zorgen en noden, en de zorgen en noden van de hele wereld voor God in de VOORBEDEN (Grote litanie) en zingen dan de KANON van het Paasfeest, één groots feestelijk gedicht van vreugde, van opstanding en dankbaarheid. God heeft zijn Belofte, gedaan in het Oude Verbond, vervuld: de Heer is verrezen. Dood, ziekte, onze eigen zwakheid, het is overwonnen: Dit is de dag, die de Heer heeft gemaakt. Elke keer bewierookt de priester het altaar, de ikonen en de gelovigen, als het ware om de sfeer te scheppen die nodig is voor dit mysterie-spel.

De ikonen, afbeeldingen van Christus, Maria en de heiligen, willen ons doen beseffen, dat onze dienst de grenzen van tijd en plaats overtreft. De uitbundige vreugde wordt onderstreept door de paasroep van de priester: *"Christus is verrezen!"* waarmee hij de zang onderbreekt, en waarop wij antwoorden: *"Hij is waarlijk verrezen!"* In onze vreugde zouden we kunnen blijven doorgaan en de tijd vergeten. In sommige kloosters duurt de paasdienst dan ook meer dan vijf uur.

Na de Paaskanon en de PLECHTIGE MORGENZANG, zingt het koor de LOFZANG OP HET PAASFEEST. We komen woorden te kort: *"Pasen, het grote Pasen, het geheimnisvolle Pasen, Pasen, Christus onze Redder, het smetteloze Pasen, het geweldige Pasen, het Pasen der gelovigen..."*

Ja, dat kunnen we alleen maar eerlijk vieren als we onze tegenstellingen en haat opzij zetten, als we niets tegen elkaar hebben, als we elkaar eerlijk durven vergeven.
Intussen is de priester met de assistenten voor de ikonostase gekomen, met het Evangelieboek, het Kruis en de Ikoon van de Verrijzenis. De gelovigen komen naar voren, kussen het Evangelieboek, Kruis en Ikoon en groeten de priester en dan elkaar en wensen elkaar zalig Pasen, met de groet: Christus is verrezen! Hij is waarlijk verrezen! Het is een feestelijk en ontroerend moment. We hoeven dan ook niet stil te zijn. Onze vreugde om de verrezen Heer mag gerust hoorbaar, zelfs uitbundig zijn. Zolang de begroeting duurt zingt men de Paastropaar.

In deze stemming luisteren we graag naar de homilie van de heilige Johannes Chrysostomos, aartsbisschop van Constantinopel, die in 407 stierf, en wiens naam aan deze Liturgie verbonden is. Het is een document, waarin de grote menselijkheid van Johannes naar voren komt, maar dat ook laat zien, dat het Evangelie er is voor ons mensen, en ons niet hoeft af te schrikken: God is goed en bemint de mensen.

Na een kort lied ter ere van Johannes Chrysostomos, begint de viering van de GODDELIJKE LITURGIE (Eucharistie). De verkondiging van het Evangelie wordt in meerdere talen gedaan: 'Wij verkondigen een grote vreugde die voor alle mensen bestemd is.' (Lk 2:10). Land, taal en volk verliezen hun belangrijkheid. Voor God zijn we allemaal broeders en zusters. Dat is de boodschap van Pasen.

Bron: Nijmeegs Byzantijns Koor

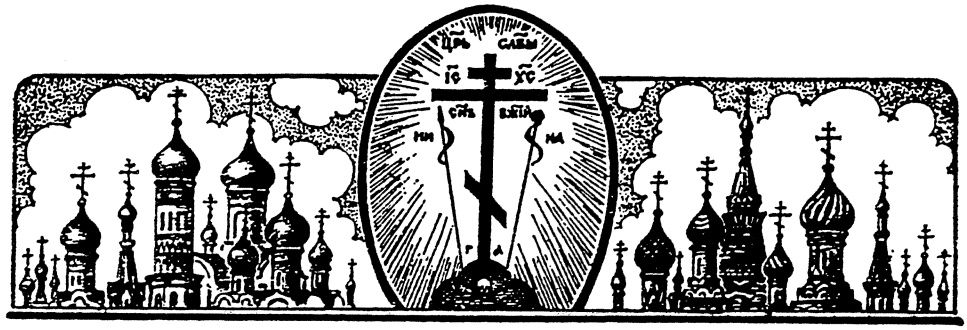

Schema van de Paasnachtdienst

in de kerk:	- Bewieroking van het altaar - Verkondiging van de Opstanding - Licht processie - naar buiten
voor de kerkdeur:	- Begin kerkelijk morgengebed - Paas-keervers: Christós woskrése - Processie naar binnen
in de kerk:	- Grote vredeslitanie - **Kanon van het Paasfeest:** Ode 1: irmos, troparen, Kleine litanie Ode 3: irmos, troparen, kleine litanie, ipakoj Ode 4: irmos, troparen, kleine litanie Ode 5: irmos, troparen, kleine litanie Ode 6: irmos, troparen, kleine litanie, kondak, ikos, synaxarion, verrijzenislied Ode 7: irmos, troparen, kleine litanie Ode 8: irmos, troparen, kleine litanie Ode 9: irmos, troparen, kleine litanie, exapostilarion - **Grote lofzang:** 4 Verrijzenis- en 4 Paashymnen - We wensen elkaar 'zalig Paasfeest' - **Homilie van Johannes Chrysostomos** - **Tropaar van Johannes Chrysostomos**
Eucharistieviering:	- Goddelijke Liturgie van Johannes Chrysostomos

Verklarende woordenlijst: p. 39
Inhoudsopgave Kerkslavisch: p. 46
Inhoudsopgave getranscribeerd p. 47

DE GROTE EN HEILIGE PAASNACHT

OVERBRENING VAN DE PLASJTSJANITSA

Enige tijd vóór de Paasplechtigheid begint, lezen twee lektoren een gedeelte uit de 'Handelingen der Apostelen', in doorlopende lezing.

Op het aangebroken uur bidden celebrant en diaken enkele gebeden in stilte vóór de 'Plasjtsjanitsa' (de lijkwade met de afbeelding van Jezus in het graf), terwijl het koor zingt:

De voorname Jozef, die uw allerzuiverst Lichaam
van het Kruis afnam, hulde het in een zuiver gewaad,
bedekte het met specerijen en legde het in een nieuw graf.

Daarna brengen celebrant en diaken de Plasjtsjanitsa over naar het Heiligdom en spreiden de lijkwade uit op het altaar (waar hij tot Hemelvaart blijft liggen). Onderwijl zingt het koor:

Ween niet over mij, Moeder, als gij uw Zoon,
Die gij op wondervolle wijze gebaard hebt, in het graf ziet.
Want Ik zal verrijzen en verheerlijkt worden.
Ik zal in de eindeloze heerlijkheid al degenen opnemen,
die met geloof en liefde U prijzen: want Ik ben hun God.

LICHTPROCESSIE

De celebrant gaat met de priesters en de diaken de altaarruimte binnen en zij bekleden zich met al de liturgische gewaden. De aanwezigen steken hun kaarsen niet zelf aan maar ontvangen het licht van de priester. De celebrant neemt het kruis, de diaken het wierookvat, een priester het Evangelieboek en een andere de ikoon van Christus' Opstanding. Allen keren zich naar het Westen en de celebrant gaat met de processie naar buiten en men gaat éénmaal rondom het kerkgebouw. Gedurende de processie zingen de priester en de zangers steeds:

Uw Verrijzenis, o Christus, onze Verlosser,
bezingen de Engelen in de hemelen,
maak ook óns op aarde waardig,
met een zuiver hart U te verheerlijken.

Dit wordt steeds herhaald. Intussen worden in de kerk alle lichten ontstoken. Na de ommegang schaart men zich voor de gesloten kerkdeur. De diaken zingt het Verrijzenisevangelie (Mk 16:1-8), waarna de celebrant de ikonen, zangers en gelovigen bewierookt. Vervolgens gaat hij voor de gesloten kerkdeur staan en bewierookt deze in de vorm van een kruis; in zijn linkerhand houdt hij het zegenkruis, terwijl aan beide zijden lichtdragers staan. Dan geeft hij het wierookvat terug aan de diaken en zingt met luide stem de opening van het kerkelijk morgengebed:

KERKELIJK MORGENGEBED

Eer aan de Ene wezenlijke en levenschenkende
en ondeelbare Drieëenheid,
altijd, nu en immer en in de eeuwen der eeuwen.

En nadat wij allen 'Amen' hebben geantwoord, zingt de celebrant, tezamen met zijn medecelebranten, de volgende tropaar:

Christus, verrezen uit de doden;
door zijn dood vertreedt Hij de dood,
en schenkt weer het leven aan hen in het graf.

Driemaal zingt het de celebrant, en driemaal door allen herhaald.
De celebrant zingt vervolgens de verzen van Ps. 67:

Dat God opsta en zijn vijanden verstrooid worden
en vluchten voor zijn aangezicht, wie Hem haten.

Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Zoals rook verwaait, zo mogen zij verwaaien,
zoals was smelt voor het vuur.

Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Aldus zullen vergaan de booswichten voor Gods aangezicht,
maar mogen de rechtvaardigen zich verheugen.

Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Dit is de dag die de Heer gemaakt heeft;
laat ons nu juichen en vrolijk zijn.

Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Eer aan de Vader...

Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Nu en altijd...

Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Dan de celebrant op hogere toon:

Christus, verrezen uit de doden;
door zijn dood vertreedt Hij de dood...

De celebrant klopt nu met het kruis driemaal op de gesloten kerkdeur; men opent deze om aldus te tonen, dat ook voor ons de poorten van het hemels paradijs zijn geopend door het Kruis van Christus. Vervolgens treedt hij met het zegenkruis de kerk binnen, terwijl twee kaarsen voor hem uit worden gedragen. Terwijl allen de kerk de verlichte kerk binnengaan zingen de aanwezigen:

...en schenkt weer het leven aan hen in het graf.

Vervolgens wordt lange tijd geluid, telkens met drie slagen.
Nadat de priesters zich rondom het altaar geschaard hebben, begeeft de diaken zich naar zijn gewone plaats in de kerk en zingt dan de Grote- of Vredeslitanie:

Laat ons in vrede tot de Heer bidden...

Na de Grote Litanie begint de celebrant de Kanon van de heilige Johannes van Damascus.

KANON VAN HET PAASFEEST
(p. 2-3 t/m 24-25)

GROTE LOFZANG
VERRIJZENISHYMNEN (p.26-27 e.v.)
PAASHYMNEN (p.28-29 t/m 32-33)

HOMILIE VAN JOHANNES CHRYSOSTOMOS
(p.34-35 t/m p.36-37)

VIERING VAN DE PAASLITURGIE
(niet in deze publikatie; zie elders)

Канѡ́нъ, гла́съ а҃.

Пѣ́снь а҃

І҆рмо́съ:
Воскресе́нїѧ де́нь,
просвѣти́мсѧ лю́дїе:
па́сха, Гдⷭ҇нѧ па́сха:
ѿ сме́рти бо къ жи́знїи,
и҆ ѿ земли̑ къ нб҃сѝ,
хрⷭ҇то́съ Бг҃ъ на́съ приведѐ,
побѣ́днꙋю пою́щыѧ.
Припѣ́въ:
Хрⷭ҇то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ,
сме́ртїю сме́рть попра́въ,
и҆ сꙋ́щымъ во гробѣ́хъ живо́тъ дарова́въ.

Ѡ҆чи́стимъ чꙋ́вствїѧ,
и҆ оу҆зримъ непристꙋ́пнымъ свѣ́томъ воскресе́нїѧ,
хрⷭ҇та̀ блиста́ющасѧ, и҆ ра́дꙋйтесѧ,
рекꙋ́ща ю҆́снѡ да оу҆слы́шимъ,
побѣ́днꙋю пою́ще.
Припѣ́въ: Хрⷭ҇то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Нб҃са̀ оу҆́бо досто́йнѡ да веселѧ́тсѧ,
земла̀ же да ра́дꙋетсѧ,
да пра́здꙋетъ же мі́ръ,
ви́димый же ве́сь и҆ невѝдимый:
хрⷭ҇то́съ бо воста̀, весе́лїе вѣ́чное.
Припѣ́въ: Хрⷭ҇то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Катава́сїѧ: Воскресе́нїѧ де́нь...

KANON, Toon 1

Ode 1

Irmos:
Dag der Opstanding,
straalt van vreugde, volkeren.
Pasen, Pasen van de Heer:
van de dood naar het leven,
en van de aarde naar de hemel,
heeft Christus God ons gebracht,
die Hem een overwinningslied toezingen.
Keervers:
Christus, verrezen uit de doden;
door zijn dood vertreedt Hij de dood,
en schenkt weer het leven aan hen in het graf.

Laten wij onze zintuigen zuiveren
dan zullen wij in het ontoegankelijke Licht
van zijn Opstanding Christus zien stralen,
en Hem, terwijl wij het overwinningslied zingen,
duidelijk horen zeggen: verblijdt U.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Laten de hemelen op waardige wijze zich verheugen,
Laat de aarde juichen,
laat feest houden de gehele kosmos,
de zichtbare en de onzichtbare.
Want Christus is opgestaan: eindeloze vreugde.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Katawasia (1e Irmos herhalen met andere melodie)

Припѣвъ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ... (г҃)

Воскр҃съ і҆и҃съ ѿ гро́ба, ꙗ҆́коже проречѐ,
дадѐ на́мъ живо́тъ вѣ́чный и҆ ве́лію мл҃ть.

Є҆ктенїа̀ ма́лаѧ...

Пѣ́снь г҃

І҆рмо́съ:
Прїиди́те пи́во пїе́мъ но́вое,
не ѿ ка́мене непло́дна чꙋдодѣ́емое,
но нетлѣ́нїѧ и҆сто́чникъ,
и҆з̾ гро́ба ѡ҆дожди́вша хр҃та̀,
въ не́мже оу҆твержда́емсѧ.
Припѣвъ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Ны́нѣ всѧ̑ и҆спо́лнишасѧ свѣ́та,
нб҃о же и҆ земла̀ и҆ неиспо́днаѧ:
да пра́здноуетъ оу҆бо всѧ̀ тва́рь
воста́нїе хр҃то́во,
въ не́мже оу҆твержда́етсѧ.
Припѣвъ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Вчера̀ спогребо́хсѧ тебѣ̀ хр҃тѐ,
совостаю̀ дне́сь воскр҃шꙋ тебѣ̀,
сраспина́хсѧ тебѣ̀ вчера̀,
са́мъ мѧ̀ спосла́ви сп҃се во цр҃твїи твое́мъ.
Припѣвъ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Катава́сїѧ: Прїиди́те пи́во пїе́мъ но́вое...

Припѣвъ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ... (г҃)

Keervers: Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Jezus, opstaande uit het graf, zoals Hij voorzegd had,
gaf ons het eeuwig Leven, en grote erbarming.

Kleine litanie...

Ode 3 (Ode 2 alleen gezongen in de kanon van de Gr.Vasten zie Verklarende woordenlijst: Pjesn p.41-42)

Irmos:
Komt, laat ons drinken een nieuwe drank,
niet een die wonderbaar ontsprong uit de harde rots,
maar uit de bron, vrij van bederf:
opwellend uit het graf van Christus,
in Wie wij zijn gegrondvest.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Nu is alles vervuld van licht:
de hemel, de aarde en ook het onderaardse.
Laat dan ook de hele schepping
de Opstanding van Christus vieren,
in Wie zij is gegrondvest.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Gisteren werd ik met U begraven, o Christus,
vandaag wordt ik met U mede opgewekt;
gisteren werd ik met U gekruisigd:
verheerlijk mij, Verlosser, met U in uw Koninkrijk.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Katawasia (3e Irmos herhalen met andere melodie)

Keervers: Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Воскр҃сѕ і҆и҃сѕ ѿ гро́ва, ꙗ҆́коже проречѐ,
дадѐ на́мѕ живо́тѕ вѣ́чный и҆ ве́лію мл҃ть.

Є҆ктенїа̀ ма́лаѧ...

І҆пакои̇̀, гла́сѕ д҃:
Предвари́вшыѧ оу҆́тро ꙗ҆́же ѡ҆ марі́и,
и҆ ѡ҆брѣ́тшыѧ ка́мень ѿ гро́ва,
слы́шахꙋ ѿ а҆́гг҃ла:
во свѣ́те
ꙗ҆́кѡ человѣ́ка;
ви́дите гро́вныѧ пелены̀.
Тецы́те, и҆ мі́рꙋ проповѣ́дите,
ꙗ҆́кѡ воста̀ гдⷭ҇ь,
оу҆мертви́вый сме́рть,
ꙗ҆́кѡ є҆́сть сн҃ѕ бг҃а,
спаса́ющагѡ ро́дѕ человѣ́ческїй.

Пѣ́снь д҃

І҆рмо́сѕ:
На бж҃е́ственнѣй стра́жи,
бг҃оглаго́ливый а҆ввакꙋ́мѕ
да ста́нетѕ сѕ на́ми,
и҆ пока́жетѕ свѣтоно́сна а҆́гг҃ла,
ꙗ҆́снѡ глаго́люща:
дне́сь спасе́нїе мі́рꙋ,
а҆́кѡ воскре́се хрⷭ҇то́сѕ, ꙗ҆́кѡ всеси́ленѕ.
Припѣ́вѕ: Хрⷭ҇то́сѕ воскре́се и҆з҃ ме́ртвыхѕ...

Jezus, opstaande uit het graf, zoals Hij voorzegd had,
gaf ons het eeuwig Leven, en grote erbarming.

Kleine litanie...

Ipakoi, Toon 4:
Toen de Gezellinnen van Maria in het ochtendgloren
de steen van het graf afgewenteld vonden
hoorden zij van de Engel:
waarom zoekt gij Hem onder de doden,
Die leeft in het eeuwig licht?
Ziet, hier is het lijnwaad;
spoed u en verkondigt aan de wereld,
dat de Heer is verrezen,
na de dood gedood te hebben,
want Hij is de Zoon van God,
redder van het menselijk geslacht.

Ode 4

Irmos:
Moge bij deze goddelijke nachtwake
de Godsverkondiger Habakuk
ons terzijde staan,
en ons tonen de lichtdragende Engel,
die duidelijk verkondigt:
heden is de wereld verlost,
want Christus is verrezen, de Almachtige.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Мꙋ́жескїй оу҆́бѡ по́лъ,
ꙗ҆́кѡ разве́рзый дѣ́вственнꙋю оу҆тро́бꙋ,
ꙗ҆ви́сѧ чл҃вѣ́къ же,
а҆́гнецъ нарече́сѧ: непоро́ченъ же,
ꙗ҆́кѡ невкꙋ́сенъ скве́рны, на́ша па́сха,
и҆ ꙗ҆́кѡ Бг҃ъ и҆́стиненъ соверше́нъ рече́сѧ.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Ꙗ҆́кѡ є҆диноле́тный а҆́гнецъ,
бл҃гослове́нный на́мъ вѣне́цъ хр҃то́съ,
во́лею за всѣ́хъ закла́нъ бы́сть,
па́сха чисти́тельнаѧ,
и҆ па́ки и҆з̾ гро́ба кра́сное пра́вды
на́мъ возсїѧ̀ со́лнце.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Бг҃оо́цъ оу҆́бѡ дв҃дъ
пред̾ сѣ́нныимъ ковче́гомъ скака́ше и҆гра́ѧ,
лю́дїе же бж҃їи,
ѡ҆бразѡ́въ сбытїѐ зра́ще,
весели́мсѧ бж҃е́ственнѣ,
ꙗ҆́кѡ воскре́се хр҃то́съ, ꙗ҆́кѡ всеси́ленъ.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Катава́сїѧ: На бж҃е́ственнѣй стра́жи...

Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ... ⟨г҃⟩

Воскр҃съ і҆и҃съ ѿ гро́ба, ꙗ҆́коже проречѐ,
дадѐ на́мъ живо́тъ вѣ́чный и҆ ве́лїю мл҃ть.

Є҆ктенїа̀ ма́лаѧ...

Als knaapje verscheen Christus,
zonder de maagdelijke schoot te openen.
Als sterveling wordt Hij
een Lam genoemd, een smetteloos Lam,
dat geen smet kende, ons Pascha.
Als waarachtig God heet Hij de Volmaakte.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Als een eenjarig Lam is Christus
onze gezegende Kroon,
vrijwillig voor ons allen geslachtofferd:
het zuiverende Pascha;
en opnieuw straalt Hij vanuit het graf ons tegen
als een Zon der Waarheid.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Gods voorvader David
danste juichend voor de ark der voorafbeelding;
Laten wij, Gods heilig volk,
die de vervulling der oude symbolen zien,
juichen in een goddelijke vreugde,
omdat Christus, de Almachtige, is opgestaan.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Katawasia (4e Irmos herhalen met andere melodie)

Keervers: Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Jezus, opstaande uit het graf, zoals Hij voorzegd had,
gaf ons het eeuwig Leven, en grote erbarming.

Kleine litanie...

Пѣ́снь є҃

І҆рмо́съ:
Оу҆тренюемъ оу҆тренню́ю глꙋбокꙋ̀,
и҆ вмѣ́стѡ ми́ра
пѣ́снь принесе́мъ вѧ́цѣ,
и҆ хр҃та̀ оу҆ри́мъ пра́вды со́лнце,
всѣ́мъ жи́знь возсїѧ́юща.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Безмѣ́рное твоѐ бл҃гоꙋтро́бїе
а҆́довыми оу҆́зами содержи́мїи зрѧ́ще,
къ свѣ́тꙋ и҆дѧ́хꙋ хр҃тѐ,
весе́лыми нога́ми,
па́схꙋ хва́лѧще вѣ́чнꙋю.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Пристꙋ́пимъ свѣщено́снїи,
и҆сходѧ́щꙋ хр҃тꙋ̀ и҆з̾ гро́ба
ꙗ҆́кѡ женихꙋ̀,
и҆ спра́здноуимъ любопра́здноственными чи́ми
па́схꙋ бж҃їю спаси́тельнꙋю.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Катава́сїѧ: Оу҆тренюемъ оу҆тренню́ю глꙋбокꙋ̀...

Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ... (г҃)

Воскр҃съ і҆и҃съ ѿ гро́ба, ꙗ҆́коже проречѐ,
дадѐ на́мъ живо́тъ вѣ́чный и҆ ве́лїю мл҃ть.

Є҆ктенїа̀ ма́лаѧ...

Ode 5

Irmos:
Laat ons waken in de vroege morgen,
en in plaats van mirre
een loflied aanbieden aan de Meester
en wij zullen Christus zien, de Zon der waarheid,
Die schittert voor alles wat leeft.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Toen de in de boeien gekluisterden
Uw mateloze barmhartigheid hadden gezien,
haastten zij zich naar het Licht, o Christus,
met blijde tred,
het eeuwige Pascha roemend.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Laat ons, fakkels dragend,
Christus, die uit het graf tevoorschijn treedt,
tegemoet gaan als een Bruidegom,
en laat ons met de blijde Koren der Engelen
meevieren Gods reddend Pascha.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Katawasia (5e Irmos herhalen met andere melodie)

Keervers: Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Jezus, opstaande uit het graf, zoals Hij voorzegd had,
gaf ons het eeuwig Leven, en grote erbarming.

Kleine litanie...

Пѣ́снь ѕ҃

І҆рмо́съ:
Снизше́лъ є҆сѝ въ преиспо́днаѧ землѝ
и҆ сокрꙋши́лъ є҆сѝ вѣ́чныѧ,
содержа́щыѧ свѧ̑занныѧ хр҃тѐ,
и҆ тридне́венъ ꙗ҆́кѡ ѿ ки́та і҆ѡ́на,
воскре́лъ є҆сѝ ѿ гро́ба.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Сохрани́въ цѣ́ла знамє́нїѧ хр҃тѐ,
воскре́слъ є҆сѝ ѿ гро́ба,
ключѝ дв҃ы не вреди́вый
въ рж҃твѣ̀ твое́мъ,
и҆ ѿве́рзлъ є҆сѝ ра́йскїѧ две́ри.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Сп҃се мо́й, живо́е же и҆ нежє́ртвенное заколе́нїе,
ꙗ҆́кѡ Бг҃ъ са́мъ себѐ во́лею приве́дъ ѻ҆ц҃ꙋ,
совоскреси́лъ є҆сѝ всеро́днаго а҆да́ма,
воскре́съ ѿ гро́ба.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Катава́сїѧ: Снизше́лъ є҆сѝ въ преиспо́днаѧ землѝ...

Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ... (г҃)

Воскр҃съ і҆и҃съ ѿ гро́ба, ꙗ҆́коже проречѐ,
дадѐ на́мъ живо́тъ вѣ́чный и҆ ве́лїю мл҃ть.

Є҆ктенїа̀ ма́лаѧ...

Ode 6

Irmos:
Gij daalde af tot in het diepste der aarde
en verbrak de eeuwige sloten,
welke de geboeiden gekluisterd hielden, o Christus,
en na drie dagen, gelijk Jonas, uit het zeemonster,
zijt Gij verrezen uit het graf.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Zonder de zegels te verbreken, o Christus,
zijt Gij uit het graf opgestaan.
Gij, Die bij uw Geboorte
de schoot der Maagd niet hebt geschonden.
Gij hebt ons geopend de poorten van het Paradijs.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Mijn verlosser, levend en ongeslacht Offer als God
hebt Gij Uzelf vrijwillig aan de Vader aangeboden;
ons aller stamvader Adam hebt Gij mede doen
verrijzen toen Gij opstond uit het graf.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Katawasia (6e Irmos herhalen met andere melodie)

Keervers: Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Jezus, opstaande uit het graf, zoals Hij voorzegd had,
gaf ons het eeuwig Leven, en grote erbarming.

Kleine litanie...

Кондакъ (гласъ ѝ):
Аще и҆ во гробъ снизше́лъ є҆сѝ безсме́ртне,
но а҆до́вꙋ разреши́лъ є҆сѝ си́лꙋ,
и҆ воскре́слъ є҆сѝ ꙗ҆́кѡ побѣди́тель х҃ртѐ бж҃е,
жена́мъ мѵ̀ронно́сицамъ вѣща́вый ра́дꙋйтеса,
и҆ твои́мъ а҆пⷭ҇лѡмъ ми́ръ да́рꙋяй,
па́дшимъ подаяй воскресе́нїе.

Ї҆косъ (гласъ ѕ҃):
Є҆́же пре́жде со́лнца сл҃нце
заше́дшее и҆ногда̀ во гро́бъ,
предвари́ша ко оу҆́трꙋ,
и҆щꙋ́щыꙗ ꙗ҆́кѡ днѐ мѵ̀ронѡ́сицы дѣ́вы,
и҆ дрꙋга̀ ко дрꙋзѣ́й вопїя́хꙋ: ѿ дрꙋги́ни, прїиди́те,
вонѧ́ми пома́жемъ
тѣ́ло живоно́сное и҆ погребе́ное,
пло́ть воскреси́вшагѡ па́дшаго а҆да́ма,
лежа́щꙋю во гро́вѣ.
И҆де́мъ, потщи́мсѧ ꙗ҆́коже волсвѝ, и҆ поклони́мсѧ,
и҆ принесе́мъ мѵ̀ра ꙗ҆́кѡ да́ры,
не въ пелена́хъ, но въ плащани́це ѡ҆бви́томꙋ,
и҆ пла́чимъ, и҆ возопїи́мъ: ѿ вл҃ко, воста́ни,
па́дшимъ подаяй воскресе́нїе.

Сѵ̀наѯа́рь:
Во ст҃ꙋ́ю и҆ вели́кꙋю недѣ́лю па́схи,
са́мое живоно́сное воскресе́нїе пра́здноуемъ
Гдⷭ҇а Бг҃а и҆ сп҃са на́шегѡ І҆и҃са х҃рта̀.
Хр҃то́съ сше́дъ
къ борьбѣ̀ а҆до́вѣ є҆ди́нъ.
Ѧ҆́ко ѡ҆́гнь взе́мъ побѣ́ды корыстѝ,
взы́де.
Сла́ва є҆мꙋ̀ и҆ си́ла во вѣ́ки вѣкѡ́въ. а҆ми́нь.

Kondak (Toon 8):
Ofschoon Gij in het graf zijt afgedaald, Onsterfelijke,
hebt Gij toch de kracht van de onderwereld gebroken,
en zijt Gij als Overwinnaar verrezen, Christus God,
Tot de myrondraagsters hebt Gij gezegd: verheugt U.
Uw Apostelen hebt Gij vrede geschonken.
Geef aan de gevallenen Verrijzenis.

Ikos (Toon 6):
Hem, Die krachtiger Zon is dan de zon,
en Die eenmaal neerzonk in het graf,
kwamen tegen de morgen
de myrondraagsters zoeken als de Dag
en zij riepen tot elkander: vriendinnen! komt,
laat ons met welriekende balsem zalven
het levenschenkende en begraven lichaam
het Vlees dat, liggende in het graf
de gevallen Adam deed opstaan.
Laten wij gaan, haasten wij ons, evenals de Wijzen
en laten wij aanbidden en balsem aanbieden aan Hem,
Die niet in windselen maar in een lijkwade gewikkeld is,
en laat ons wenen en uitroepen: O Meester, sta op!
Gij, Die aan de gevallenen de verrijzenis schenkt.

Synaxarion (door de celebrant gelezen):
Op deze heilige en grote Zondag van het Pascha
vieren wij de levenschenkende Opstanding
van onze Heer en God en Verlosser Jezus Christus.
Christus is nedergedaald
om geheel alleen het dodenrijk te bestrijden,
maar Hij keerde terug en voerde een grote schare
als overwinnigsbuit met zich mee.
Aan Hem zij de eer en de macht in eeuwigheid. Amen.

Та́же глаго́лемъ:
Воскресе́нїе хр҃то́во ви́дѣвше,
поклони́мсѧ ст҃о́мꙋ гдⷭ҇ꙋ і҆и҃сꙋ,
є҆ди́номꙋ безгрѣ́шномꙋ.
кр҃тꙋ̀ твоемꙋ̀ покланѧ́емсѧ хр҃тѐ,
и҆ ст҃о́е воскресе́нїе твоѐ пое́мъ и҆ сла́вымъ:
ты́ бо є҆сѝ бг҃ъ на́шъ,
ра́звѣ тебѐ и҆но́гѡ не зна́емъ,
и҆́мѧ твоѐ и҆менꙋ́емъ,
прїиди́те всѝ вѣ́рнїи,
поклони́мсѧ ст҃о́мꙋ хр҃то́вꙋ воскресе́нїю:
се́ бо прїи́де кр҃то́мъ ра́дость всемꙋ̀ мі́рꙋ.
всегда̀ бл҃гословѧ́ще гдⷭ҇а,
пое́мъ воскресе́нїе є҆гѡ̀:
паспа́тїе бо претерпѣ́въ,
сме́ртїю сме́ртъ разрꙋши̑.

Воскр҃съ і҆и҃съ ѿ гро́ба, ꙗ҆́коже проречѐ,
дадѐ на́мъ живо́тъ вѣ́чный и҆ ве́лїю мл҃ть. (г҃)

Пѣ́снь з҃

І҆рмо́съ:
О҆́троки ѿ пе́щи и҆зба́вивый,
бы́въ человѣ́къ,
стра́ждетъ ꙗ҆́кѡ сме́ртенъ,
и҆ стра́стїю сме́ртное въ нетлѣ́нїѧ
ѡ҆блачи́тъ благолѣ́пїе,
є҆ди́нъ бл҃гословѐнъ ѻ҆ц҃е́въ бг҃ъ,
и҆ препросла́вленъ.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з҃ ме́ртвыхъ...

Verrijzenislied:
Wij hebben Christus' Verrijzenis gezien,
aanbidden wij de heilige Heer Jezus Christus.
Hij is alleen zonder zonde.
Uw Kruis vereren wij, o Christus,
uw heilige Verrijzenis bezingen en prijzen wij,
want Gij zijt onze God,
buiten U kennen wij geen andere.
Uw Naam roemen wij.
Komt, gij allen die gelooft,
buigen wij voor Christus' heilige Verrijzenis,
want zie, het Kruis bracht vreugde aan de hele wereld.
Altijd de Heer zegenend,
bezingen wij zijn Opstanding
want de kruisiging verduurde Hij
en door zijn Dood vernietigde Hij de dood.

Jezus, opstaande uit het graf, zoals Hij voorzegd had,
gaf ons het eeuwig Leven, en grote erbarming. (3x)

Ode 7

Irmos:
Hij, Die de jongelingen uit de vuurover bevrijdde,
werd Mens,
en leed als een sterveling.
Door zijn Lijden bekleedde Hij de sterfelijkheid
met de glans de onvergankelijkheid.
Hij, de alleen gezegende en roemvolle God
van onze vaderen.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Жены̀ сѧ ми́ры бг҃омꙋ́дрыѧ
вѕ слѣ́дѕ тебѐ тече́хꙋ:
є҆го́же ꙗ҆́кѡ ме́ртва со слеза́ми и҆ска́хꙋ,
поклони́шасѧ ра́дꙋющыѧсѧ живо́мꙋ бг҃ꙋ,
и҆ па́схꙋ та́йнꙋю твои́мѕ хр҃тѐ
оу҆ченикѡ́мѕ бл҃говѣсти́ша.
Припѣ́вѕ: Хр҃то́сѕ воскре́се и҆ѕ̾ ме́ртвыхѕ...

Сме́рти пра́здноуемѕ оу҆мерщвле́нїе,
а҆́дово разрꙋше́нїе,
и҆но́гѡ житїѧ̀ вѣ́чнагѡ нача́ло,
и҆ и҆гра́юще поемѕ вино́внаго,
є҆ди́наго бл҃гослове́ннаго ѻ҆ц҃е́вѕ бг҃а,
и҆ препросла́вленнаго.
Припѣ́вѕ: Хр҃то́сѕ воскре́се и҆ѕ̾ ме́ртвыхѕ...

Ꙗ҆́кѡ вои́стиннꙋ сщ҃е́ннаѧ,
и҆ всепра́здноственнаѧ сїѧ̀ спаси́тельнаѧ но́чь,
и҆ свѣтоно́снагѡ днѐ,
воста́нїѧ сꙋ́щи провозвѣ́стница:
вѕ не́йже безѕ̾лѣ́тный свѣ́тѕ
и҆ѕ̾ гро́ва пло́тски всѣ́мѕ возсїѧ̀.
Припѣ́вѕ: Хр҃то́сѕ воскре́се и҆ѕ̾ ме́ртвыхѕ...

Катава́сїѧ: О҆́троки ѿ пе́щи и҆зба́вивый...

Припѣ́вѕ: Хр҃то́сѕ воскре́се и҆ѕ̾ ме́ртвыхѕ... ⟨г҃⟩

Воскр҃сѕ і҆и҃сѕ ѿ гро́ва, ꙗ҆́коже проречѐ,
дадѐ на́мѕ живо́тѕ вѣ́чный и҆ ве́лїю мл҃ть.

Є҆ктенїа̀ ма́лаѧ...

De vrouwen liepen U met balsem na
haar geest op God gericht;
Hem, Die zij als gestorvene onder tranen zochten,
aanbaden zij vol vreugde als de levende God,
en zij verkondigden uw geheimnisvolle Pascha,
o Christus, aan uw Leerlingen.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Wij vieren de ondergang van de dood,
de vernietiging van de hades,
het begin van het eeuwig leven
en jubelend bezingen wij de Bewerker:
de alleen gezegende God van de vaderen
Die hogelijk geroemd zij.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Waarlijk heilig en feestelijk
is deze heilbrengende nacht,
welke de helder lichtende dag
van de Opstanding aankondigt,
waarin het tijdloze Licht
lichamelijk vanuit het graf allen verlicht.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Katawasia (7e Irmos herhalen met andere melodie)

Keervers: Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Jezus, opstaande uit het graf, zoals Hij voorzegd had,
gaf ons het eeuwig Leven, en grote erbarming.

Kleine litanie...

Пѣснь ѝ

Ірмо́съ:
Сѐй нарече́нный и҆ ст҃ы́й де́нь,
є҆ди́нъ су́ббѡтъ цр҃ь и҆ Гдⷭ҇ь,
пра́здникѡвъ пра́здникъ,
и҆ торжество̀ є҆́сть торже́ствъ:
во́ньже благослови́мъ хр҃та̀ во вѣ́ки.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Прїиди́те но́вагѡ вїногра́да рожде́нїѧ,
бж҃е́ственнагѡ весе́лїѧ,
въ наро́читомъ дни̇̀ воскр҃нїѧ,
цр҃твїѧ хр҃това прїѡбщи́мсѧ,
пою́ще є҆го̀ ꙗ҆́кѡ Бг҃а во вѣ́ки.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Возведи̇̀ ѻ҆́крестъ ѻ҆́чи твои̇̀ сїѡ́не
и҆ ви́ждь: се́ бо прїидо́ша къ тебѣ̀
ꙗ҆́кѡ бг҃освѣ́тлаѧ свѣти́ла,
ѿ за́пада, и҆ сѣ́вера, и҆ мо́рѧ,
и҆ восто́ка ча́да твоѧ̀,
въ тебѣ̀ благословѧ̑щаѧ хр҃та̀ во вѣ́ки.

Благослови́мъ ѻ҆ц҃а, и҆ сн҃а, и҆ свѧта́го дх҃а.

Ѻ҆́че вседержи́телю, и҆ сло́ве, и҆ дш҃е,
тремѝ соединѧ́емое во и҆постасѣ́хъ є҆́стество̀,
пресу́щественне и҆ превж҃е́ственне,
въ тѧ̀ кр҃ти́хомсѧ,
и҆ тѧ̀ бл҃гослови́мъ во всѧ̀ вѣ́ки.
Припѣ́въ: Хр҃то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ...

Ode 8

Irmos:
Dit is de beroemde en heilige dag,
de enige Sabbath, Koning en Heer,
is het feest der feesten
en de plechtigheid der plechtigheden
waarop wij Christus zegenen in eeuwigheid.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Komt, laat ons proeven van het nieuwe gewas,
aan de Wijnstok, delen wij in de goddelijke vreugde,
op de heerlijke dag van de Opstanding.
Wij zitten aan in het Rijk van de Heer,
Hem bezingend als God in de eeuwigheid.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Wend uw ogen in het rond, o Sion,
en kijk, want tot U komen uw kinderen,
goddelijk stralend als sterren,
uit het Westen, uit het Noorden en van de zee,
en uit het Oosten;
in U zegenen zij Christus in eeuwigheid.

Zegenen wij de Vader, de Zoon, en de heilige Geest.

Almachtige Vader, en Woord, en Geest,
drie Personen in één natuur,
waarachtigst en allergoddelijkst Wezen,
in U zijn wij gedoopt,
en U zegenen wij in eeuwigheid.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Катава́сїа: Сей нарече́нный и҆ ст҃ый де́нь...

Припѣ́вз: Хр҃то́сз воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхз... (Ѓ)

Воскр҃сз і҆и҃сз ѿ гро́ва, ꙗ҆́коже проречѐ,
дадѐ на́мз живо́тз вѣ́чный и҆ ве́лїю мл҃ть.

Є҆ктенїа̀ ма́лаѧ...

Пѣ́снь д҃

Вели́читз дꙋша̀ моѧ̀ воскре́сшаго
тридне́вно ѿ гро́ва,
хр҃та̀ жизнода́вца.

І҆рмо́сз:
Свѣти́сѧ, свѣти́сѧ но́вый і҆ерꙋсали́ме:
сла́ва бо Гдⷭ҇нѧ на тебѣ̀ возсїѧ̀.
ликꙋ́й ны́нѣ, и҆ весели́сѧ сїѡ́не.
ты̀ же чи́стаѧ красꙋ́йсѧ бцⷭ҇е,
ѡ҆ воста́нїи рождества̀ твоегѡ̀.

Вели́читз дꙋша̀ моѧ̀ во́лею страда́вша,
и҆ погребе́нна,
и҆ воскре́сшаго тридне́вно ѿ гро́ва.

І҆рмо́сз: Свѣти́сѧ...

Хр҃то́сз но́ваѧ па́сха,
же́ртва жива́ѧ,
а҆́гнецз бж҃їй взе́млѧй грѣхѝ ми́ра.

Katawasia (8e Irmos herhalen met andere melodie)

Keervers: Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Jezus, opstaande uit het graf, zoals Hij voorzegd had,
gaf ons het eeuwig Leven, en grote erbarming.

Kleine litanie...

Ode 9

Mijn ziel verheerlijkt de Verrezene,
Die de derde dag is opgestaan,
Christus die het leven schenkt.

Irmos:
Word verlicht, word verlicht, nieuw Jeruzalem,
want de glorie van de Heer is over U opgegaan,
dans nu en verblijdt U, o Sion;
en Gij, zuivere Moeder van God,
verheug U over de Verrijzenis van uw Zoon.

Mijn ziel verheerlijkt Hem, Die vrijwillig geleden heeft,
Die begraven werd
en op de derde dag uit het graf is opgestaan.

Katawasia (9e Irmos herhalen met andere melodie)

Christus is het nieuwe Pascha,
het levende Slachtoffer,
het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt.

ѿ бж҃ественнагѡ, ѿ любе́знагѡ,
ѿ сладча́йшагѡ твоегѡ̀ гла́са!
сѧ на́ми бо нело́жнѡ ѡ҆бѣща́лсѧ є҆сѝ бы́ти,
до сконча́нїѧ вѣ́ка х҃ртѐ:
є҆го́же вѣ́рнїи, ᲂу҆твержде́нїе наде́жди и҆мꙋ́ще,
ра́дꙋемсѧ.

А҆гг҃лъ вопїѧ́ше бл҃года́тнѣй:
чи́стаѧ дв҃о ра́дꙋйсѧ,
и҆ па́ки рекꙋ̀, ра́дꙋйсѧ:
тво́й сн҃ъ воскре́се тридне́венъ ѿ гро́ба,
и҆ ме́ртвыѧ воздви́гнꙋвый,
лю́дїе весели́тесѧ.

Свѣти́сѧ, свѣти́сѧ но́вый і҆ерꙋсали́ме:
сла́ва бо гдⷭ҇нѧ на тебѣ̀ возсїѧ̀.
ликꙋ́й ны́нѣ, и҆ весели́сѧ сїѡ́не.
ты̀ же чи́стаѧ красꙋ́йсѧ бцⷭ҇е,
ѡ҆ воста́нїи рождества̀ твоегѡ̀.

ѿ па́сха ве́лїѧ и҆ сщ҃е́ннѣйшаѧ, х҃ртѐ!
ѿ мꙋ́дросте, и҆ сло́во бж҃їй, и҆ си́ло!
подава́й на́мъ и҆́стѣе тебѣ̀ причаща́тисѧ,
въ невече́рнѣмъ днѝ цр҃твїѧ твоегѡ̀.

Є҆ктенїа̀ ма́лаѧ...

Є҆ѕапостїла́рїй:
Пло́тїю ᲂу҆снꙋ́въ,
ꙗ҆́кѡ ме́ртвъ цр҃ю̀ и҆ гдⷭ҇и,
тридне́венъ воскре́слъ є҆сѝ,
а҆да́ма воздви́гъ ѿ тлѝ,
и҆ ᲂу҆праздни́въ сме́ртъ:
па́сха нетлѣ́нїѧ, мі́ра спасе́нїе. (г҃)

O, uw goddelijke, uw lieve
uw allerzoetste stem!
Want Gij hebt vast beloofd
met ons te zijn tot der eeuwen einde, Christus.
Dit houden wij, gelovigen, vast
als het anker onzer hoop en wij juichen.

De Engel riep tot de Gezegende:
Reine Maagd, verheug U;
en nog eens zeg ik: verheug U!
Uw Zoon is opgestaan ten derde dage uit het graf,
en wekte de doden op:
Mensen, verheugt U!

Word verlicht, word verlicht, nieuw Jeruzalem,
want de glorie van de Heer is over U opgegaan,
dans nu en verblijdt U, o Sion;
en Gij, zuivere Moeder van God,
verheug U over de Verrijzenis van uw Zoon.

O groot en allerheiligst Pascha, Christus,
o Wijsheid, Woord Gods en Kracht;
geef ons, nog wezenlijker aan U deel te hebben,
op de avondloze dag van uw Koninkrijk.

Kleine litanie...

Expostilarion:
Toen Gij naar het vlees waart ontslapen
als een sterveling, o Koning en Heer,
zijt Gij ten derden dage opgestaan,
na Adam te hebben opgewekt uit het verderf
en de dood te hebben overwonnen.
Pascha der onverderflijkheid, Redding der kosmos. (3x)

13

Стїхи́ры воскре́сны (Гла́съ а҃)

Всѧ́кое дыха́нїе да хва́литъ Гдⷭ҇а.
Хвали́те Гдⷭ҇а съ небе́съ,
хвали́те є҆го̀ въ вы́шнихъ.
Тебѣ̀ подоба́етъ пѣ́снь Бг҃ꙋ.
Хвали́те є҆го̀ всѝ а҆́гг҃ли є҆гѡ̀,
Хвали́те є҆го̀ всѧ̑ си́лы є҆гѡ̀,
Тебѣ̀ подоба́етъ пѣ́снь Бг҃ꙋ.
Хвали́те є҆го̀ на си́лахъ є҆гѡ̀,
Хвали́те є҆го̀ по мно́жествꙋ вели́чествїѧ є҆гѡ̀.

Поѐмъ твою̀ хрⷭ҇тѐ спаси́тельнꙋю стра́сть,
и҆ сла́вимъ твоѐ воскресе́нїе.

Хвали́те є҆го̀ во гла́сѣ трꙋ́бнѣмъ,
хвали́те є҆го̀ во ѱалти́ри и҆ гꙋ́слехъ.

Крⷭ҇тъ претерпѣ́вый,
и҆ сме́рть оу҆праздни́вый,
и҆ воскресы́й и҆з̾ ме́ртвыхъ,
оу҆мири̑ на́шꙋ жи́знь Гдⷭ҇и,
ꙗ҆́кѡ є҆ди́нъ всеси́ленъ.

Хвали́те є҆го̀ въ тꙋ́мпанѣ и҆ ли́цѣ,
хвали́те є҆го̀ во стрꙋ́нахъ и҆ ѻ҆рга́нѣ.

Да плѣни́вый,
и҆ человѣ́ка воскреси́вый,
воскресе́нїемъ твои́мъ хрⷭ҇тѐ,
сподо́би ны̀ чи́стымъ се́рдцемъ,
тебѐ пѣ́ти и҆ сла́вити.

Verrijzenis-stichieren (Toon 1)

Alles wat adem heeft, love de Heer:
Looft de Heer vanuit de hemelen,
looft Hem al wat hierboven is.
U komt een loflied toe, o God.
Looft Hem al zijn Engelen,
looft Hem al zijn Heerscharen.
U komt een loflied toe, o God.
Looft Hem om zijn macht,
looft Hem om zijn geweldige grootheid.

Wij bezingen, o Christus, uw verlossend lijden,
en prijzen uw Verrijzenis.

Looft Hem met bazuingeschal,
looft Hem met harp en citer.

Gij Die het Kruis verdragen hebt
en de dood vernietigd,
en opgestaan zijt uit de doden,
maak ons leven vreedzaam, Heer,
want Gij alleen zijt almachtig.

Looft Hem met timpaan en reidans,
looft Hem met gitaar en fluit.

Gij hebt de hades gevangen genomen
en de mens doen opstaan
door uw Verrijzenis, o Christus.
Sta ons toe met een oprecht hart
U te bezingen en te verheerlijken.

Хвали́те є҆го̀ вз кѹ̑мва́лѣхз доброгла́сныхз,
хвали́те є҆го̀ вз кѹ̑мва́лѣхз восклица́нїѧ,
всѧ́кое даха́нїе да хва́литз гдⷭ҇а.

Ѿ голѣ́пное твоѐ снизхожде́нїе сла́вѧще,
пое́мз тѧ̀ хрⷭ҇тѐ:
роди́лсѧ є҆сѝ ѿ дв҃ы,
и҆ неразлꙋче́нз вы́лз є҆сѝ ѿ ѻ҆ц҃а̀:
пострада́лз є҆сѝ ꙗ҆́кѡ человѣ́кз,
и҆ во́лею претерпѣ́лз є҆сѝ крⷭ҇тз,
воскре́слз є҆сѝ ѿ гро́ва
ꙗ҆́кѡ ѿ черто́га произше́дз,
да спасе́ши мі́рз,
гдⷭ҇и сла́ва тебѣ̀.

Ѻ҆тїхи́ры па́схи (Гла́сз є҃)

Да воскре́нетз бг҃з,
и҆ расточа́тсѧ вразѝ є҆гѡ̀.

Па́сха сщ҃е́ннаѧ на́мз дне́сь показа́сѧ:
па́сха но́ва ст҃а̀ѧ:
па́сха та́инственнаѧ:
па́сха всечестна́ѧ:
па́сха хрⷭ҇то́сз и҆зба́витель:
па́сха непоро́чнаѧ:
па́сха вели́каѧ:
па́сха вѣ́рныхз:
па́сха двє́ры ра́йскїѧ
на́мз ѿверза́ющаѧ:
па́сха всѣ́хз ѡ҆свѧща́ющаѧ вѣ́рныхз.

Looft Hem met welklinkende cymbalen,
looft Hem met feestelijke bekkens.
Alles wat adem heeft love de Heer.

Uw godwaardige afdaling verheerlijkend,
zingen wij U lof, o Christus:
Gij werd geboren uit de Maagd,
en toch niet gescheiden van de Vader;
Gij hebt als mens geleden,
en vrijwillig het Kruis verdragen.
Gij zijt opgestaan uit het graf
te voorschijn tredend als uit een bruidsvertrek,
om de wereld te verlossen:
Heer, ere zij U.

Stichieren van Pasen (Toon 5)

Dat God verrijze
en dat zijn vijanden verstrooid worden.

Het heilig Pascha is ons heden getoond:
het nieuwe heilige Pascha,
het geheimnisvolle Pascha,
het eerbiedwaardige Pascha,
Pascha, Christus Verlosser,
het Pascha zonder smet,
het grote Pascha,
het Pascha der gelovigen,
Pascha, dat de poorten van het Paradijs
voor ons heeft geopend,
het Pascha, dat alle gelovigen heiligt.

Ꙗ҆́кѡ и҆зчезáетъ дымъ, да и҆счéзнꙋтъ.

Прїидѝте ѿ видѣ́нїѧ
жены̀ бл҃говѣ́стницы,
и҆ сїѡ́нꙋ рцы́те:
прїимѝ ѿ нáсъ рáдости бл҃говѣ́щенїѧ,
воскресéнїѧ хр҃тóва:
красꙋ́йсѧ, ликꙋ́й, и҆ рáдꙋйсѧ і҆ерꙋсалѝме,
цр҃ѧ̀ хр҃та̀ оузрѣ́въ и҆з̾ грóба,
ꙗ҆́кѡ женихà происходѧ́ща.

Тáкѡ да погѝбнꙋтъ грѣ́шницы
ѿ лицà бж҃їѧ,
а҆ прáведницы да возвеселѧ́тсѧ.

Мѵ̀ронóсицы жены̀,
оу҆́трꙋ глꙋбокꙋ̀,
предстáвша грóбꙋ живодáвца,
ѡ҆брѣтóша а҆́гг҃ла на кáмени сѣдѧ́ща,
и҆ тóй провѣщáвъ и҆̀мъ сѝце глаго́лаше:
что̀ и҆щете живáгѡ съ мéртвыми;
что̀ плáчете нетлѣ́ннагѡ
во тлѝ;
шéдше проповѣ́дите оу҆ченикѡ́мъ є҆гѡ̀.

Сéй дéнь, є҆гóже сотворѝ Гдь҃,
возрáдꙋемсѧ и҆ возвеселѝмсѧ вóнь.

Zoals rook verdwijnt, zo mogen zij verdwijnen.

Komt van het schouwspel,
gij vrouwen, die de goede boodschap brengt,
en zegt aan Sion:
ontvang van ons de vreugdetijding
over de Verrijzenis van Christus:
verheug u, dans en juich, Jeruzalem
nu gij Christus, de Koning
als een Bruidegom zag treden uit het graf.

Aldus zullen vergaan
de zondaars voor Gods aangezicht,
maar de rechtvaardigen zullen zich verheugen.

Toen de balsemdragende vrouwen
's morgens vroeg
bij het graf van de Levenschenker kwamen,
vonden zij een Engel, zittend op een steen,
die hen toesprak en zeide:
wat zoekt gij de Levende temidden van de doden?
Waarom weent gij om de Onbederfelijke
als ware Hij aan het bederf onderworpen?
Gaat heen, en verkondigt het aan zijn Leerlingen.

Dit is de Dag die de Heer gemaakt heeft;
laten wij juichen en ons hierom verheugen.

Па́сха кра́снаѧ, Гдⷭ҇на па́сха,
па́сха всечестна́ѧ на́мъ возсїѧ,
па́сха, ра́достїю дрꙋ́гъ дрꙋ́га ѡ҆бѣ́имемъ.
ѡ҆ па́сха! и҆збавле́нїе ско́рби,
и҆бо и҆з̾ гро́ва дне́сь
ꙗ҆́кѡ ѿ черто́га возсїѧвъ хрⷭ҇то́съ,
жены̀ ра́дости и҆спо́лни глаго́лѧ:
проповѣ́дите а҆пⷭ҇лѡмъ.

Сла́ва, и҆ ны́нѣ: гла́съ є҃:

Воскрⷭ҇нїѧ де́нь,
и҆ просвѣти́мсѧ
торжество́мъ,
и҆ дрꙋ́гъ дрꙋ́га ѡ҆бѣ́имемъ.
рцѣ́мъ бра́тїе,
и҆ ненави́дѧщымъ на́съ,
прости́мъ всѧ̑ воскрⷭ҇нїемъ,
и҆ та́кѡ возопїи́мъ:
Хрⷭ҇то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ,
сме́ртїю сме́ртъ попра́въ,
и҆ сꙋ́щимъ во гробѣ́хъ живо́тъ дарова́въ.

Хрⷭ҇то́съ воскре́се и҆з̾ ме́ртвыхъ... (Г҃)

Heerlijk Pascha, het Pascha van de Heer;
het eerbiedwaardige Pascha is ons verschenen.
Pascha, laat ons in vreugde elkaar omarmen
O Pascha, verlossing van smart:
want heden kwam Christus stralend uit het graf,
als uit een bruidsvertrek,
en Hij heeft de vrouwen met vreugde vervuld,
zeggende: verkondigt het aan de Apostelen.

Eer aan de Vader..., nu en altijd... (Toon 5)

Dag der Opstanding!
Laten wij van vreugde stralen
door deze plechtigheid,
en laat ons elkaar omarmen.
Laten wij zeggen: "broeders",
ook tot hen, die ons haten:
laten wij alles vergeven omwille van de Verrijzenis
en uitroepen:
Christus, verrezen uit de doden;
door zijn dood vertreedt Hij de dood,
en schenkt weer het leven aan hen in het graf.

Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Terwijl de gelovigen de paaskus uitwisselen herhaalt het koor de Paastropaar. De celebrant staat met het Kruis voor de geopende deuren van de Ikonostase naar de gelovigen toegekeerd. De overige priesters plaatsen zich aan de rechter zijde van de celebrant, een van hen houdt het Evangelieboek, een ander de Verrijzenisikoon. De gelovigen komen één voor één naar voren en kussen het heilig Kruis, dan de priester, vervolgens het Evangelieboek en de Verrijzenisikoon; de priester zegt: "Christus is verrezen" en de gelovige antwoordt: "Hij is waarlijk verrezen". Na de omhelzing wordt de katechetische toespraak van Johannes Chrysostomos voorgelezen.

Ѝже во ст҃ы́хъ ѻ҆ц҃а̀ на́шегѡ і҆ѡа́нна а҆рхїепи́копа константїнопо́лскагѡ златоу́стагѡ сло́во ѡ҆гласи́тельное во ст҃ы́й и҆ свѣтоно́сный де́нь преслáвнагѡ и҆ спаси́тельнагѡ хр҃та̀ бг҃а на́шегѡ воскр҃нїѧ.

А҆́ще кто̀ бл҃гочести́вѣ и҆ бг҃олюби́вь, да насладѝтсѧ сегѡ̀ до́брагѡ и҆ свѣ́тлагѡ торжества̀. А҆́ще кто̀ ра́бъ бл҃горазу́мный, да вни́детъ ра́дуѧсѧ въ ра́дость гдⷭ҇а своегѡ̀. А҆́ще кто̀ потрꙋди́сѧ постѧ́сѧ, да воспрїи́метъ ны́нѣ дина́рїй. А҆́ще кто̀ ѿ пе́рвагѡ часа̀ дѣ́лалъ е҆́сть, да прїи́метъ дне́сь прв҃ный до́лгъ. А҆́ще кто̀ по тре́тїемъ часѣ̀ прїи́де, благодара̀ да пра́здну́етъ. А҆́ще кто̀ по шесто́мъ часѣ̀ дости́же, ничто́же да сꙋмни́тсѧ, и҆́бо ничи́мже ѿтщетѣва́етсѧ. А҆́ще кто̀ лиши́сѧ и҆ дева́тогѡ часа̀, да пристꙋ́питъ, ничто́же сꙋмнѧ́сѧ, ничто́же боѧ́сѧ. А҆́ще кто̀ то́чїю дости́же и҆ во е҆́диноналесѧ́тый ча́съ, да не оу҆страши́тсѧ замедле́нїѧ: любочести́въ бо сы́й вл҃ка, прїе́млетъ послѣ́днаго ꙗ҆́коже и҆ пе́рваго: оу҆покоева́етъ въ е҆́диноналесѧ́тый ча́съ прише́дшаго, ꙗ҆́коже дѣ́лавшаго ѿ пе́рвагѡ часа̀. и҆ послѣ́днаго ми́лꙋетъ, и҆ пе́рвомꙋ оу҆гожда́етъ и҆ ѻ҆́номꙋ да́етъ, и҆ семꙋ̀ да́рствꙋетъ, и҆ дѣла̀ прїе́млетъ, и҆ намѣ́ренїе цѣлꙋ́етъ, и҆ дѣѧ́нїе почита́етъ, и҆ предложе́нїе хва́литъ. Тѣ́мже оу҆́бѡ вни́дите всѝ въ ра́достъ гдⷭ҇а своегѡ̀: и҆ пе́рвїй и҆ вторі́й, мздꙋ̀ прїими́те. бога́тїй и҆ оу҆бо́зїй, дрꙋ́гъ со дрꙋ́гомъ ликꙋ́йте. воздержницы и҆ лѣни́вый, де́нь почти́те. пости́вшїисѧ и҆ непости́вшїисѧ, восвесели́тесѧ дне́съ. Трапе́за и҆спо́лнена, насладѝтесѧ всѝ. тѣле́цъ оу҆пита́нный, никто́же да и҆зы́детъ а҆́лчай: всѝ насладѝтесѧ пи́ра вѣ́ры: всѝ воспрїими́те бога́тство бла́гости. Никто́же да рыда́етъ оу҆бо́жества, ꙗ҆ви́сѧ бо ѻ҆́бщее цр҃тво. Никто́же да пла́четъ прегрѣше́нїй, проще́нїе бо ѿ гро́ба возсїѧ̀. Никто́же да

Toespraak van onze heilige vader Johannes Chrysostomos, aarstbisschop van Constantinopel, op de heilige en stralende dag van de roemvolle en reddende opstanding van Christus onze God.

Zo iemand vroom en godsdienstig is, laat hij genieten van deze schone en stralende plechtigheid. Zo iemand een goede dienaar is, laat hij vol blijdschap binnentreden in de vreugde van zijn Heer. Zo iemand zich heeft afgetobt met vasten, hij neme nu zijn tienling in ontvangst. Zo iemand vanaf het eerste uur heeft gearbeid, hij ontvange vandaag het toekomende loon. Zo iemand na het derde uur is gekomen, ook hij viere feest vol dankbaarheid. Zo iemand na het zesde uur is gekomen, laat hij niet aarzelen, immers hij zal geen schade lijden. Zo iemand eerst op het negende uur aankwam, laat hij toetreden zonder te twijfelen en zonder vrees. Ja zelfs, zo iemand eerst te elfder ure gekomen is, laat hij niet bang zijn wegens zijn traagheid. De Meester toch is edelmoedig en aanvaardt de laatste evenzo goed als de eerste. Hij verschaft rust aan hem, die ter elfde ure aankwam zowel als aan degene, die arbeidde vanaf het eerste uur. De laatste betoont Hij barmhartigheid, en de eerste omringt Hij met zorgen. De een geeft Hij het hem toekomende, de andere schenkt Hij om niet. Hun werken aanvaardt Hij, de goede bedoeling neemt Hij met liefde aan. De daad eert Hij en het goede voornemen prijst Hij. Gaat dus allen binnen in de vreugde van onze Heer. Zowel de eerste als de laatste, neemt uw loon in ontvangst. Rijken en armen, verheugt u samen. Streng zich onthoudende en tragen, viert deze dag. Gij die gevast hebt en gij die niet gevast hebt, verheugt u vandaag. De tafel staat vol gedekt, komt allen genieten.

оу҆вои́тсѧ сме́рти, свободи́ бо на́сꙑ сп҃сова сме́ртꙑ. оу҆гасѝ ю҆, и҆́же ѿ неѧ̀ держи́мый. пл҃ѣнѝ а҆́да, соше́дый во а҆́дꙑ. ѡ҆горчѝ є҆го̀ вкꙋси́вша пло́ти є҆гѡ̀. И҆ сїѐ предпрїе́мый и҆са́їа возопѝ: а҆́дꙑ, глаго́летꙑ, ѡ҆горчи́сѧ, срѣ́тꙑ тѧ̀ до́лѣ. ѡ҆горчи́сѧ, и҆́бо оу҆праздни́сѧ. ѡ҆горчи́сѧ, и҆́бо порꙋ́ганꙑ бы́сть. ѡ҆горчи́сѧ, и҆́бо оу҆мертви́сѧ. ѡ҆горчи́сѧ, и҆́бо низложи́сѧ. ѡ҆горчи́сѧ, и҆́бо свѧза́сѧ. прїѧ́тꙑ тѣ́ло, и҆ бг҃ꙋ приразі́сѧ. прїѧ́тꙑ зе́млю, и҆ срѣ́те не҃бо. прїѧ́тꙑ є҆́же ви́дѧше, и впадѐ во є҆́же не ви́дѧше. Гдѣ̀ твоѐ, сме́рте, жа́ло; гдѣ̀ твоѧ̀, а҆́де, побѣ́да; Воскре́се хр҃то́сꙑ, и҆ ты̀ низве́ргласѧ є҆сѝ. Воскре́се хр҃то́сꙑ, и҆ падо́ша де́мѡни. Воскре́се хр҃то́сꙑ, и҆ ра́дꙋютсѧ а҆́гг҃ли. Воскре́се хр҃то́сꙑ, и҆ жи́знь жи́тельствꙋетꙑ. Воскре́се хр҃то́сꙑ, и҆ ме́ртвый ни є҆ди́нꙑ во гро́бѣ: хр҃то́сꙑ бо воста́вꙑ ѿ ме́ртвыхꙑ, нача́токꙑ оу҆со́пшихꙑ бы́сть. Томꙋ̀ сла́ва и҆ держа́ва, во вѣ́ки вѣкѡ́вꙑ. а҆ми́нь.

Тропа́рь ст҃а́гѡ і҆ѡа́нна златоꙋ́стагѡ:

Оу҆стꙑ твои́хꙑ ꙗ҆́коже свѣ́тлость ѻ҆́гнаѧ возсїѧ́вши бл҃года́ть, вселе́ннꙋю просвѣтѝ: не сребролю́бїѧ мі́рови сокрѡ́вища сниска̀, высотꙋ̀ на́мꙑ смиреномꙋ́дрїѧ показа̀, но твои́ми словесы̀ наказꙋ́ѧ, ѻ҆́ч҃е і҆ѡа́нне златоꙋ́сте, молѝ сло́ва хр҃та̀ Бг҃а, спасти́сѧ дꙋша́мꙑ на́шимꙑ.

Л҆їтꙋргі́а ст҃а́гѡ і҆ѡа́нна златоꙋ́стагѡ

Het kalf is gemest, dat niemand hongerig heenga. Geniet allen van het feestmaal des geloofs, neemt allen van de weelde der goedertierenheid. Niemand wene over zijn armoede: verschenen toch is het gemeenschappelijk rijk. Niemand jammere over zijn overtredingen, want vergeving straalt uit het graf. Niemand vreze de dood, want de dood van de Heiland heeft ons vrijgemaakt. De Heiland, Die door de dood werd vastgehouden, heeft hem teniet gedaan. De hades heeft Hij krijgsgevangen gemaakt, toen Hij erin neerdaalde. Hij heeft hem verbitterd toen deze geproefd had van zijn vlees. Zoals Jesaja dit voorspellend, heeft uitgeroepen: "Hades, werd verbitterd toen hij in de onderwereld met U samentrof." Hij werd verbitterd, immers hij werd machteloos gemaakt. Hij werd verbitterd, want hij werd bedrogen. Hij werd verbitterd, want hij werd gedood. Hij werd verbitterd, want hij werd verlaagd. Hij werd verbitterd, immers hij werd in boeien gekluisterd. Hij kreeg in handen een lichaam en bevond zich tegenover God. Hij kreeg aarde en vond tegenover zich de hemel. Hij nam wat zij zag en viel, om hetgeen hij niet zag. Waar is, o dood, uw prikkel, waar Hades, uw overwinning? Opgestaan is Christus en jij bent neergestort. Christus is opgestaan en de duivels zijn gevallen. Opgestaan is Christus en de engelen verheugen zich. Opgestaan is Christus en het leven heerst. Opgestaan is Christus en geen dode is er meer in het graf. Want Christus, opgestaan uit de doden, is geworden de eersteling der ontslapenen. Hem zij de roem en de kracht in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Tropaar heilige Johannes Chrysostomos

De lieflijkheid van uw mond, stralend als een vlam, heeft de gehele aarde verlicht. Aan de wereld heeft zij schatten van onbaatzuchtigheid geschonken, en ons de hoogte van uw nederigheid getoond; maar gij die door uw woorden ons onderricht, Vader Johannes Chrysostomos, bid tot Christus onze God, ons te redden.

Liturgie van Johannes Chrysostomos

(Zie hiervoor publikaties elders)

VERKLARENDE WOORDENLIJST

EXAPOSTILARION

sl.: ѥ҆ѯапостїларіи; gr.:ἐξαποστειλάριον.
Tropaar, gelezen of gezongen op zon- en feestdagen tijdens de utrenja (metten) na de kanon voor de grote lofzang[1]).
Het exapostilarion is als het ware: het afscheid van een kanon, dat de feestgedachte nog even in het kort weergeeft.
Op andere dagen leest men tijdens de metten in plaats van de exapostilaria troparen, die swjetilnyj (свѣтильный) worden genoemd. Het exapostilarion werd vroeger in het midden van de kerk gezongen.

IKOS

sl.: и҆кос; gr.: οἶκος - huis i.t.t. οἰκίον - huisje).
Gezang te vergelijken met een kondak, dat echter de hoofdgedachte van het feest uitgebreider weergeeft.
De и҆кос wordt in een kanon ingelast.

IPAKOJ

sl.: и҆пакои; gr.: ὑπακοή; letterlijk: 'aandacht'.
Hymne voor zon- en feestdagen die de сѣдалєн (kathisma) vervangt. Zondags volgt het op de 3e stichologie; op feestdagen komt het na de 3e ode van de kanon.

IRMOS

sl.: и҆рмос; gr.: εἷρμος.
Letterlijk 'verbinding'; het gezang dient namelijk als verbinding tussen verschillende stichen van elk gezang van een kanon.
Begingezang van de kanon dat verwijst naar de inhoud van de erop volgende stichen.
Modelstrofe voor de erop volgende troparen in de kanon wat rythme en molodie betreft.
Er bestaat een apart boek, het modelstrofenboek (Irmologion), waarin de belangrijkste irmossen staan.

[1]) De Grote Lofzang omvat: 4 Verrijzenisstichieren (p.26-27) en 4 Paasstichieren (p.28-29 t/m p.32-33).

KAFISMA

sl.: кадисма - сѣдалєнѫ; gr.: κάθισμα (καθίζω - zitten).
Het woord 'кадисма' heeft twee betekenissen:

1. het kan betekenen - de verdeling van het psaltir in 20 secties, (kafismen) welke gemiddeld 9 psalmen bevatten;
2. ook wordt hiermee aangeduid - een korte poëtische compositie, welke men tijdens de metten zingt na de lezing van de kafismen uit het psalterium.
   Het kafisma aanhoort men zittend.

KANON

sl.: канонѫ; gr.: κανών; letterlijk: 'regel'.
De kanon is een volgens vaste regels samengesteld gezang. Hij is afgeleid van de 9 oden uit de heilige Schrift. (zie p.44-45)
De kanons bestaan in principe uit 9 delen, die zelf ook 'ode' heten, terwijl elke ode zijn eigen irmos en troparen heeft.
Omdat echter de 2e ode van de heilige Schrift niet wordt gezongen gedurende de grote vasten, bevatten de meeste kanons maar 8 oden. Op de plaats van de ontbrekende ode worden die van de kanon van het feesteigen gezongen.
Tijdens de metten reciteert men gewoonlijk 3 kanons, 14 troparen voor elke ode uit de heilige Schrift. Als de voorziene kanons niet het voornoemde aantal troparen bevatten, zingt men er enkele bij om aan het aantal '14' te komen.
Deze overvloed van troparen is er uiteindelijk de oorzaak van dat men in de praktijk de Bijbelse Oden weglaat.
Daar het echter niet de gewoonte is dat de troparen elkaar zonder enige afwisseling opvolgen, heeft men kleine aanroepingen, 'припѣвы', gecomponeerd, die de oude versen van de kanons vervangen.
Momenteel begint men met de irmos van de 1e kanon; men laat een aantal gewenste troparen volgen, die voorafgegaan worden door een korte aanroeping m.b.t. het mysterie of de persoon die in het couplet wordt herdacht, bijvoorbeeld met Pasen:

Christus, verrezen uit de doden;
door zijn dood vertreedt Hij de dood,
en schenkt weer het leven aan hen in het graf.

Op feestdagen eindigt men met het herhalen van de ѝрмос met een andere melodie. Hiervoor komen beide koren van hun plaatsen en komen in het midden van de kerk samen; vandaar de naam 'катавáсїѧ' (καταβασία), welke ook aan de herhaalde ѝрмос wordt gegeven.

KATAWASIJA

sl.: катавáсїѧ; gr.: καταβασία. is een irmos waarbij de zangers, die zich links en rechts van de ikonostase bevinden, gaan naar het midden van de kerk (in kloosters).

De katawasija wordt gezongen aan het einde van elke ode.

KONDAK

sl.: кондáкꙋ; gr.: κοντάκιον van κόντος - kort en ὀικίον - huisje; (vgl. IKOS - huis). Lied ter ere van een heilige of lied dat het eigen van het feest weergeeft. Er bestaat echter verschil tussen een kondak en een ikos, niet qua inhoud maar in lengte. Een kondak is een kort gezang maar een ikos is langer Daarom wordt een ikos altijd nà een kondak gelezen maar nooit alleen. De kondak is dus eigenlijk een voorbereiding op de ikos. Een kondak komt overeen met een tropaar, maar is van een andere historische herkomst.

De kondak is een overblijfsel van oude hymnen, die bij de ontwikkeling der kanons verdwenen. De voornaamste dichter is Romanos Melodos (begin 6e eeuw). Een kondak is een geestelijke bloemenkrans van het feest. De kondak geeft echter de hoofdgedachte minder uitgebreid weer dan de ikos.

PJESN

sl.: пѣ́снь; gr.: ᾠδή; ode, lied, reeks kerkelijke gezangen.

Bij de doortocht door de Rode Zee van de Israëlieten zong Mozes een lied voor de Heer (Ex.15) waarin hij de Heer zegent en dankt voor de wonderbare doortocht door de zee en verwijst naar de komende gebeurtenissen. Dit lied heeft als voorbeeld gediend voor Oud Testamentische liederen (Bijbelse oden), b.v. Is.12.

In de Orthodoxe Kerk zijn de irmossen en troparen van de 1e hymne (ode) van elke kanon samengesteld naar dit voorbeeld.

De uitverkorenen Gods zingen deze hymne in het Koninkrijk der Heerlijkheid [Openb. 15:3-4][1] tezamen met de hymne ter ere van het Lam Gods.
Het profetisch beschuldigende lied van Mozes in Deut. 32[2] is in de christelijke Kerk hoofdzakelijk vervat in de 2e ode van de kanons. Deze ode wordt overigens alleen gezongen in de kanon van de Grote Vasten vanwege haar toepasselijkheid op vasten- en boetedagen.
Хвалитные пѣсни (Lauden)
Worden de Paasnacht gezongen; ze bestaan uit:
4 Verrijzenis-hymnen en 4 Paas-hymnen.

PRIPJEF

sl.: припѣвъ; gr.: ἐφύμνια.
kleine aanroepingen die verschillende troparen van elkaar scheiden en de oude verzen van de kanons vervangen.

STICH

sl.: стихъ; gr.: στίχος; nl.: rij, regel, psalmvers.
Stichen zijn psalmversen; ze zijn kleiner dan stichiry.

STICHIEREN

sl.: стихиръ; gr.: στιχηρόν; nl.: vers.
Stichieren zijn troparen die worden ingelast tussen de laatste versen van de psalmen van de vespers en de metten. Ze bezingen de theologie van het feest, de tijd of de dag waarbij ze horen. De stichiry zijn uitgebreidere gezangen dan de stichen, maar wat hun indeling en rythme betreft zijn ze aan de stichen gelijk.

---

[1] Openb. 15:3-4
En ze zongen het lied van Mozes (Deut. 32:1-43), de dienaar Gods, en het lied van het Lam, en ze zeiden...

[2] Deut. 31:19,22,30
19 Nu dan, schrijf het volgende lied voor hen op, leer het Israëls zonen en leg het hun in de mond.
22 Nog dezelfde dag schreef Mozes dit lied om het aan Israëls kinderen te leren.
30 Toen zong Mozes ten aanhoren van heel de gemeente van Israël dit lied ten einde toe (Deut. 32:1-43).

Zo kent men de volgende stichiry:

* 'stichiry na Gosposi wozzwach' omdat ze verbonden zijn met het gezang Го́споди воззва́хъ.
* 'stichiry na chwalitjech' omdat ze gezongen worden tijdens de utrenja (metten) na de psalm Хвали́те и҆́мѧ Госпо́дне;
* 'stichiry na litii' omdat ze tijdens de litija worden gezongen;
* 'stichiry na stichovne' omdat ze voorafgaan aan stichen maar niet afkomstig zijn uit één, maar uit verschillende psalmen.

SWETILEN

sl.: Свѣти́лєнъ; gr.: φωταγωγικόν.

Stich, die tijdens de utrenja wordt gelezen na de kanon. Hierin wordt vervat een gebed om verlichting van de geest: свѣ́тъ тво́й присносу́щный, х҃рте є҆́же, и҆ просвѣти̑ о҆́чи та́йныѧ се́рдца моегѡ̀... Vandaar de naam Свѣти́лєнъ (licht). Vroeger las men in het nachtofficie de swjetiljen wanneer het begon te dagen (licht worden).

SYNAXARION

sl.: синаксарїй; gr.: σύναξις

Samenvatting van het historische gegeven van het feest of van een heilige. Synaxaria komen bovendien voor in het Triodion bij alle feestdagen, te beginnen bij de week van de 'Tollenaar en de Farizeeër' tot de week van 'Alle Heilgen'. In het Triodion komen deze synaxarions gewoonlijk voor na de 6e Ode van de Kanon van het feest (zie p.14-15).

TROPAAR

sl.: тропа́рь; gr.: τροπάριον; nl.: tropaar.

Korte hymne, die de kerngedachte van de dag of het feest weergeeft en die, afhankelijk van de inhoud of van de plaats in de dienst, ook een andere naam kan hebben: о҆́тпꙋсти́тельный (ἀπολυτίκιον), догма́тикъ (δογματίκον), богоро́диченъ (θεοτόκιον), крестобогоро́диченъ (σταυροθεοτοκίον) e.a.

De tropaar is een korte poetische compositie van variabele lengte, waarvan het rythme is gebaseeerd op het toonaccent van de kerktoon.

DE 9 BIJBELSE ODEN

Ode 1 Gezang van Mozes
(Zegelied bij de doortocht door de Rode Zee)
Ex.15:1-19

Ode 2 Gebed van Mozes
(Gezang van Mozes over de Wetgeving)
Deut.32:1-43

Ode 3 Gebed van Anna, de moeder van Samuël
(Zij bidt voor de Tempel bij het rookaltaar)
1 Kon.2:1-10

Ode 4 Gebed van de profeet Habakuk
Hab. 3:2-19

Ode 5 Gebed van de profeet Jesaja
Is.26:9-19

Ode 6 De weeklacht van de profeet Jonas
opgeslokt door de vis
Jon.2:3-10

Ode 7 Smeekgebed van de drie jongelingen
in de brandende oven van Babylon
Dan.3:26-56

Ode 8 Lofzang van de drie jongelingen
(de engel beschermt hen
in de brandende oven van Babylon)
Dan.3: 57-88

Ode 9 Gezang van de Moeder Gods bij het bezoek
aan haar nicht Elisabeth (Magnificat)
Lk.1:46-54
Gezang van Zacharias bij de geboorte
van zijn zoon, de Voorloper (Benedictus)
Lk.1:67-79).

TOELICHTING OP DE 9 BIJBELSE ODEN

Een KANON telt namelijk 9 'Oden' (пѣсни) waarvan de tweede ode overigens alleen maar in de vasten gezongen wordt. Iedere Ode bestaat uit een *Irmos* en meerdere *troparen*. Iedere Ode van een kanon beantwoordt eigenlijk aan een bijbels 'Canticum', een bijbelse 'Ode', die men vaak aangegeven vindt achteraan in een orthodox psalmenboek. In dit boekje zijn ze op p.44 vermeld.
Oorspronkelijk was een kanon een meditatie op de bijbelse Oden, vandaar dat de Irmos er thematisch meestal ook nog naar verwijst. De troparen werden tussen de laatste versen van die (bijbelse) oden ingeschoven en aldus afwisselend met die versen gezongen of gereciteerd. Een beetje op de manier waarop de *stichieren* van de Го́споди воззва́хъ tijdens de Vespers tussen de psalmversen komen. Канѡ́нъ на ѝ moet men dus ook vertalen op dezelfde manier als стихи́ри на ѕ҃. Het betekent: de troparen van de kanon worden gezongen (gereciteerd) vanaf de laatste 8 verzen van de bijbelse oden.
Tegenwoordig worden de *bijbelse* oden meestal weggelaten en worden alleen de troparen nog gelezen. De bijbelse oden worden nu alleen nog gezongen in sommige kloosters zoals bijvoorbeeld op de Athos. Nicodemus de Hagioriet heeft in de 18e eeuw nog een heel commentaar geschreven op die negen bijbelse oden.

(P. Antoine Lambrechts. Benedictijner Abdij. Chevetogne.)

INHOUD Blz.

Inleiding
Schema van de Paasnachtdienst i
DE GROTE EN HEILIGE PAASNACHT iii
Overbrenging van de Plasjtsjanitsa v
Lichtprocessie v
Kerkelijk morgengebed v
К А Н Ѡ Н Ъ 2
ПѢСНЬ а҃ 2
Воскресе́нїѧ де́нь... (и҆рмо́съ) 2
Ѡ҆чи́стимъ чꙋ́вствїѧ... 2
Нб҃са̀ оу҆во досто́йнѡ да веселѧ́тсѧ... 2
Є҆ктенїа̀: Па́ки и҆ па́ки ми́ромъ гдⷭ҇ꙋ помо́лимсѧ... 2
ПѢСНЬ г҃ 4
Прїиди́те пи́во пїе́мъ но́вое... (и҆рмо́съ) 4
Нѣ́нѣ всѧ̑ и҆спо́лнишасѧ... 4
Вчера̀ спогребо́хсѧ тебѣ̀ хрⷭ҇тѐ... 4
Є҆ктенїа̀: Па́ки и҆ па́ки ми́ромъ гдⷭ҇ꙋ помо́лимсѧ... 4
Предвари́вшыѧ оу҆тро ꙗ҆́же ѡ҆ марі́и... (и҆пакои́) 6
ПѢСНЬ д҃ 6
На бж҃е́ственнѣй стра́жи... (и҆рмо́съ) 6
Мꙋ́жескїй оу҆бѡ по́лъ... 6
Ꙗ҆́кѡ є҆диномѣ́тный а҆́гнецъ... 8
Бг҃оѡ҆ц҃ъ оу҆бѡ дв҃дъ... 8
Є҆ктенїа̀: Па́ки и҆ па́ки ми́ромъ гдⷭ҇ꙋ помо́лимсѧ... 8
ПѢСНЬ є҃ 8
Оу҆тренюемъ оу҆тренню́ю глꙋбокꙋ̀... (и҆рмо́съ) 10
Безмѣ́рное твоѐ бл҃гоꙋтро́вїе... 10
Пристꙋ́пимъ свѣщено́снїи... 10
Є҆ктенїа̀: Па́ки и҆ па́ки ми́ромъ гдⷭ҇ꙋ помо́лимсѧ... 10

INHOUD Blz.

Inleiding
Schema van de Paasnachtdienst i
DE GROTE EN HEILIGE PAASNACHT iii
Overbrenging van de Plasjtsjanitsa v
Lichtprocessie v
Kerkelijk morgengebed v
K A N O N 2
ODE 1 2
Voskresénia djénj... (irmós) 2
Otsjístim tsjúfstwia... 2
Nebesá úbo dostójno da weseljátsja... 2
Kleine litanie: Páki i páki mírom Góspodu pomólimsja... 4
ODE 3 4
Pridíte píwo piém nówoje... (irmós) 4
Nýnje vsjá ispólnisjasja... 4
Ftserá spogrebógsja tebjé Christé... 4
Kleine litanie: Páki i páki mírom Góspodu pomólimsja... 4
Predwarífsja útro jázje o marií... (ipakói) 6
ODE 4 6
Na bozjéstwennej strázji... (irmós) 6
Múzjeski úbo pól... 6
Jáko jedinolétnyj ángnets... 8
Bógo-otéts úbo dawíd... 8
Kleine litanie: Páki i páki mírom Góspodu pomólimsja... 8
ODE 5 8
Útrenujem útrennjuju glubokú... (irmós) 10
Bezmérnoje twojé blagoutróbië... 10
Pristúpim swesjtsjenósnii... 10
Kleine litanie: Páki i páki mírom Góspodu pomólimsja... 10

INHOUD Blz.

пѣснь ѕ҃ 10

Снизше́лъ є҆сѝ преиспо́днаѧ землѝ... (и҆рмо́съ) 12

Сохрани́въ цѣ́ла зна́менїа хр҃тѐ... 12

Сѝсе мо́й, живо́е же и҆ нежє́рствєнноє заколе́нїе... 12

Є҆ктенїа̀: Па́ки и҆ па́ки ми́ромъ гдⷭ҇ѹ помо́лимсѧ... 12

А҆́ще и҆ во гро́бъ снизше́лъ є҆сѝ безсме́ртне... (конда́къ) 12

Є҆́же пре́жде со́лнца сл҃нце... (і҆́косъ) 14

Во ст҃ѹ́ю и҆ вели́кѹю недѣ́лю па́схи... (сѹ҆наѯа́рь) 14

Воскресе́нїе хр҃то́во ви́дѣвше... 14

пѣснь ѕ҃ 16

О҆́троки ѿ пе́щи и҆збе́вивый... (и҆рмо́съ) 16

Жены̀ съ мѹ́ры вл҃гомѹ́дрыѧ... 16

Сме́рти пра́здновємъ оу҆мерщвле́нїе... 18

Є҆ктенїа̀: Па́ки и҆ па́ки ми́ромъ гдⷭ҇ѹ помо́лимсѧ... 18

пѣснь и҃ 18

Се́й нарече́нный и҆ ст҃ы́й де́нь... (и҆рмо́съ) 20

Прїиди́те но́вагѡ вїногра́да рожде́нїѧ... 20

Возведѝ о҆́крестъ о҆́чи твои̇̀ сїѡ́не... 20

О҆́че вседержи́телю, и҆ сло́ве, и҆ дх҃е... 20

Є҆ктенїа̀: Па́ки и҆ па́ки ми́ромъ гдⷭ҇ѹ помо́лимсѧ... 20

пѣснь д҃ 22

Вели́читъ дѹша̀ моѧ̀ воскре́сшаго... 22

Свѣти́сѧ, свѣти́сѧ но́вый і҆ерѹсали́ме... (и҆рмо́съ) 22

Вели́читъ дѹша̀ моѧ̀ во́лею страда́вша... 22

Хр҃то́съ но́ваѧ па́сха... 22

Ѡ҆ бж҃е́ственнагѡ, Ѡ҆ любе́знагѡ... 22

А҆́гг҃лъ вопїа́ше бл҃года́тнѣй... 24

Свѣти́сѧ, свѣти́сѧ но́вый і҆ерѹсали́ме... 24

Ѡ҆ па́сха ве́лїа и҆ сщ҃е́ннѣйшаѧ, хр҃тѐ... 24

INHOUD Blz.

ODE 6 10
Snizsjél jesí preispódnjaja zemlí... (irmós) 12
Soxraníf tséla známenia Christé... 12
Spáse mój, zhiwóje zje i nezjértwjennoje zakolénië... 12
Kleine litanie: Páki i páki mírom Góspodu pomólimsja... 12
Ásjtsje i wo grób snizsjél jesí bezsmértne... (kondák) 12
Jézje prézjde sóntsa Sólntse... (Íkos) 14
Wo swatúju i welíkuju nedjélju páschi... (synaxárion) 14
Woskresénië Christówo wídefsje... 14
ODE 7 16
Ótroki ot pésjtsji izbáwiwyj... (irmós) 16
Zjený s míry bogomúdryja... 16
Smérti prázdnujem umersjtsjwlénië... 18
Kleine litanie: Páki i páki mírom Góspodu pomólimsja... 18
ODE 8 18
Séj neretsjénnyj i swjatýj djénj... (irmós) 20
Pridíte nówago winográda rozjdjénia... 20
Wozwedí ókrest ótsji twojí sióne... 20
Ótsje fsederzjítelju, i slówje, i dúsje... 20
Kleine litanie: Páki i páki mírom Góspodu pomólimsja... 20
ODE 9 22
Welítsjit dusjá mojá woskrésjago... 22
Swetísja, swetísja nówyj jerusalíme... (irmós) 22
Wjelítsjit dusjá mojá wóleju stradáfsja... 22
Christós nówaja páscha... 22
O bozjéstwennago, o ljubéznago... 22
Ánjgel wopiásje blagodátnej... 24
Swetísja, swetísja nówyj jerusalíme... 24
O páscha wélia i swasjtsjénnejsjaja, Christé... 24

INHOUD Blz.

Ѐктенїа̀: Па́ки и҆ па́ки ми́ромъ гдⷭ҇ꙋ помо́лимсѧ... 24
Ѐ҆запостїла́рїй: Пло́тїю оу҆снꙋ́въ... 24
СТЇХИ́РЫ ВОСКРЕ́СНЫ 24
Всѧ́кое дыха́нїе да хва́литъ гдⷭ҇а... 26
Пое́мъ твою̀ хрⷭ҇тѐ спаси́тельнꙋю стра́сть... 26
Хвали́те ѐго̀ во гла́сѣ тру́бнѣмъ... 26
Крⷭ҇тъ претерпѣ́вый... 26
Хвали́те ѐго̀ въ тꙋ́мпанѣ и҆ ли́цѣ... 26
А҆́да плѣни́вый... 26
Хвали́те ѐго̀ въ кꙋ́мва́лѣхъ доброгла́сныхъ... 26
Бг҃олѣ́пное твоѐ снизхожде̑нїе сла́вѧще... 28
СТЇХИ́РЫ ПА́СХИ 28
Да воскре́снетъ Бг҃ъ... 28
Па́сха сщ҃е́ннаѧ на́мъ дне́сь показа́сѧ... 28
Ꙗ҆́кѡ и҆зчеза́етъ ды́мъ, да и҆зче́знꙋтъ... 28
Прїиди́те ѿ видѣ́нїѧ... 30
Та́кѡ да поги́бнꙋтъ грѣ́шницы ѿ лица̀ бж҃їѧ... 30
Мꙋро́носицы жены̀... 30
Се́й де́нь, ѐго́же сотворѝ гдⷭ҇ь... 30
Па́сха кра́снаѧ, гдⷭ҇на па́сха... 30
Воскрⷭ҇нїѧ де́нь... 32

СЛО́ВО СѢГЛАСИ́ТЕЛЬНОЕ
І҆ѡа́нна а҆рхїепи́скопа кѡнстантїнопо́льскагѡ 32

ТРОПА́РЬ СТА́ГѠ І҆ѡа́нна златоꙋ́стагѡ 34

ЛЇТꙋРГІ́А СТА́ГѠ І҆ѡа́нна златоꙋ́стагѡ 36

INHOUD Blz.

Kleine litanie: Páki i páki mírom Góspodu pomólimsja... 24
Exapostilárion... 24
VERRIJZENISSTICHIEREN 24
Fsjákoje dychánië da chwálit góspoda... 26
Pojém twojú Christé spasítelnuju strástj... 26
Chwalítje jegó wo gláse trúbnem... 26
Krést preterpjéwyj... 26
Chwalítje jegó wo timpánje i lítse... 26
Áda pleníwyj... 26
Chwalítje jegó wo kimwálech dobroglásnych... 26
Bogolépnoje twojé snizchozjdjénië sláwjasjtsje... 28
PAASSTICHIEREN 28
Da woskrésnet Bóch... 28
Páscha swjasjtsjénnaja nám dnésj pokazásja... 28
Jáko iztsjezájet dým, da iztsjéznut... 28
Pridítje ot widénia... 30
Táko da pogíbnut grésjnitsy ot litsá bózjia... 30
Mironósitsy zhený... 30
Sjéj djénj, jegózje sotworí gospód... 30
Páscha krásnaja, gospódnja páscha... 30
Woskresénia djénj... 32

SLÓWO OGLASÍTELNOJE
JOÁNNA ARCHIEPÍSKOPA KONSTANTINOPÓLSKAGO 32

TROPÁR SWJATÁGO JOÁNNA ZLATOÚSTAGO 34

LITURGÍA SWJATÁGO JOÁNNA ZLATOÚSTAGO 36

EERDER VERSCHENEN PUBLIKATIES

Oefenboek voor het liturgisch Kerkslavisch, deel I:
Kerkslavische tekst en 'synchrone' Nederlandse vertaling
Persoonlijke gebeden.
Gebeden en gezangen uit de Goddelijke Liturgie en de Vespers.
Troparen en kondaken van de 12 grote Feestdagen.
Troparen en kondaken van de 8 kerktonen.
Onderwerpen uit de Catechismus.
Uitspraken uit de Heilige Schrift.

Oefenboek voor het liturgisch Kerkslavisch, deel II:
Luisteroefeningen:
Kerkslavische tekst en 'synchrone' Nederlandse vertaling
van de door het Benedictijner klooster te Chevetogne uitgegeven
en in de handel verkrijgbare compact disk CH CD 105/383
'Transfiguration du Seigneur. Grande Vêpres. Orthros. Liturgie.'
(Hemelvaart van Onze Heer. Grote Vespers. Metten. Goddelijke Liturgie.)
Het Boek der Psalmen.
De kringloop van het Byzanijns Officie:
De kring van het kerkelijk jaar. De kring van de vaste feesten.
De kring van de week. De kring van een etmaal.
Kerkslavische liturgische boeken.
Kerkslavische liturgische boeken vertaald in het Nederlands.
De boeken van het Oude en het Nieuwe testament.
De 9 bijbelse oden.
Over de heilige Engelen:
Gemeenschappelijke der Heilige Onlichamelijken.
Dienst van de Engelen: Vespers, Metten. De Engelen in de Goddelijke Liturgie.
Verklaring van enkele liturgische termen:
Kruisverwijzing: Ksl-Gr-NL; Kruisverwijzing: Gr-Ksl-NL.

Oefenboek voor het liturgisch Kerkslavisch, deel III:
Kerkslavische tekst en 'synchrone' Nederlandse vertaling
Catechismus

Uitvaart- en Begrafenisdienst voor Overledenen
Kerkslavische tekst en 'synchrone' Nederlandse vertaling
Gebeden in het huis van de overledene.
De uitvaartdienst in de kerk (Otpjewánië).
De begrafenis (Pogrjebjénië).

Deze publikaties zijn niet in de handel verkrijgbaar;
u kunt ze bestellen bij: J.J.A.M. Simons (tel. 040-2425539).

Einde
en aan
Gode
eer